

Pcháčí, pchálé, pichláčí...

seriál
**PŘÍRODA
VALAŠSKA**

...a řadu dalších valašských názvů používáme pro pcháče a bodláky a všechny další rostliny, které mají ostré trny a špičaté zuby. Takovou pichlavou rostlinou je i pupava bezlodyžná, latinsky *Carlina acaulis*. Většina bodláků a pcháčů jsou statné rostliny pokryté tuhými pichlavými ostny, ale pupava je jiná. Roste přitisknutá k zemi. Má tak krátkou lodyhu, až se zdá, že listy i květ

vyrůstají přímo ze země. Ve středu je velký květ a do všech stran vybíhají tuhé, zubaté a velmi pichlavé listy. Proč se pupava tak

tiskne k zemi a neroste do výšky? Protože se přizpůsobila paseným suchým stráním, kde ji taky nejčastěji najdeme. Pasoucí se krávy nebo ovce spásají trávu, ale pichlavým a jedovatým rostlinám se vyhýbají. A tak má pupava dostatek světla a tepla i těsně u země. Nikdo a nic ji nestíní. Nebezpečí pro pupavu nastane, když pastva zmizí a všude kolem začne bujně růst tráva a plevele. Ta pak pupavu zastíní. Ještě několik let dokáže pupava přežít i ve vysoké trávě, ale nakonec zahyne.

Pupava je známá díky své kráse. Kvete na podzim a často si ji přineseme z podzimní procházky domů. Pupava může také napovědět pozornému kolemjdoucímu,

jaké bude počasí. Za sucha se její bílé květy otevírají a za vlhka zavírají. Kdo chce mít pěknou usušenou pupavu, musí ji trhat za pěkného slunného počasí, kdy jsou květy otevřené.

Není výjimkou, že si na ní čas od času pochutnávají děti. Takové ochutnání pupavy ovšem vyžaduje jistou dávku statečnosti, protože dostat se přes pichlavé listy a při tom se o ně nepopíchat, není jen tak. Nejlépe je nožem vyříznout celou pupavu ze země, odstranit listy a svrchní část velkého květu. Naspod se pak skrývá bílá

dužnatá vrstva, která chutí připomíná kedlubeny. Téměř zapomenuté jsou léčivé vlast-

nosti pupavy. Pupava byla kdysi slavnou léčivou až zázračnou rostlinou a pěstovala se ve všech klášterních zahradách. Používan byl kořen, který je hořký a silně aromatický až páchnoucí, a byl prodáván v lékárnách pod názvem „rákosový kořen“ nebo „kořen divokého artyčoku“.

Pupava neodmyslitelně patří k Valašsku a navíc je krásná usušená, proto bývá námětem valašských umělců. Škoda jen, že s mizející pastvou a zarůstáním luk mizí z Valašska i stovky a tisíce kusů této nádherné rostliny.

Autor: Jana Tkačiková, botanik Přírodovědného oddělení Muzea regionu Valašsko, Valašské Meziříčí